

RAY BRADBURY

451

**STUPŇŮ
FAHRENHEITA**

plus

RAY BRADBURY

451

**STUPŇŮ
FAHRENHEITA**

Dle jubilejního vydání

Ray Bradbury: FAHRENHEIT 451,

Simon & Schuster, New York, 2013

překlad nově zrevidovala a Slovo úvodem přeložila

Jarmila Emmerová

Copyright © 1951, 1953, 1967 by Ray Bradbury

Copyright © 1979, 1981, 1995 by Ray Bradbury

Listening Library Audio Introduction © Ray Bradbury, 1976

Translation © Jarmila Emmerová, Josef Škvorecký – heirs, 1957,
renewed 2015

Epilogue © Josef Škvorecký – heirs, 1957, František Novotný, 2015

Photo © shutterstock, 2015

Cover Illustration © Milan Malík, 2015

ISBN 978-80-259-0407-7

SLOVO ÚVODEM

Myslím, že je vždycky vzrušující (aspoň pro mě to je vzrušující vždycky) podrobně se zabývat zrodem určité povídky, básně nebo románu. Považuji počáteční nápady za velikánské buldoky, kteří mě koušou, sápu se na mě, chytí mě a nechtějí mě pustit, a když dostanu nápad dobrý, ten mě prostě popadne a drží ze všech sil. A možná za hodinu, možná za deset hodin nebo po dvou dnech povolí a je hotovo. Není to v mé režii, já nemám pro život žádný stanovený plán. Nápady se prostě objeví, zakousnou se do mě a já je nechám...

Během let jsem se s něčím takovým naučil žít... Jednou jsem šel s kamarádem a zastavilo u nás policejní auto s dotazem, co děláme. Já jsem neuváženě řekl: „Klademe jednu nohu před druhou.“ To nebyla dobrá odpověď! Policista nás začal vyslýchat, protože si myslel, že se chystáme na jakýsi strašlivý zločin. Logika té situace byla nad jeho chápání. Mě to setkání tak rozvzteklilo, ten fakt, že někdo pochybuje o mé nevině, že jsem letěl domů a ve vzteku psal povídku „Chodec“. A vida, nebyť setkání s oním policistou, nebyla by se stala spousta dalších báječných věcí. Když se teď ohlížím do minulosti, uvědomuji si, jaké jsem měl štěstí, že mě tenkrát v noci policie zastavila, protože se tím utřídila, svým způsobem emocionálně prohloubila a dala do pohybu celá řada věcí.

Nejenže jsem dopsal povídku „Chodec“, ale po několika měsících, možná po roce, jsem toho chodce přenesl do ulic

města v budoucnosti a procházet jsem ho nechal tam. A postupem času jsem muže změnil na dívku jménem Clarissa McClellanová a nechal jsem ji pozdě v noci chodit venku, brodit se listím, hledět na hvězdy, číchat k větru, čekat na déšť. A ucítit petrolej. A zpoza rohu proti ní jde muž s pachem petroleje, ona ho osloví a řekne: „Já vím, kdo jste. Víím, co děláte. Poznám to, protože vaše uniforma je cítit petrolejem. Jste požárník. Jste jeden z těch, co na různých místech zakládají požáry.“

Já na mou duši neměl tušení, že se něco takového chystá říct, nevěděl jsem, že se Montag chystá zahrnout za roh. Ohromně mě to nadchlo a během sedmi, osmi, devíti dnů jsem měl hotovou první verzi povídky, ze které se stala novela a z ní delší příběh s názvem „Požárník“. A abych to mohl dovést do definitivní podoby – neměl jsem žádnou kancelář –, rozhlížel jsem se po vhodném místě, kde psát tenhle rodící se fantastický příběh, a přitom mě napadlo: „Když chci psát, jak se v budoucnosti pálí knihy, nemůže pro to být vhodnější místo než nějaká knihovna!“ Zjistil jsem, že v knihovně Kalifornské univerzity v Los Angeles mají v suterénu báječnou místnost s psacím strojem na desetacent za půl hodiny. Tak jsem se tam usadil, po osm nebo devět dní jsem do psacího stroje házel deseticenty, dvacet centů za hodinu, a na tomhle stroji jsem dopsal novelu „Požárník“ v místnosti, kde bylo dalších patnáct až dvacet studentů netušících, o co mi jde.

Bylo to zkrátka báječné místo k napsání románu o budoucnosti, o knihách a o knihovnách. Připomínám, že jsem psal hodně rychle, protože jsem chtěl být hodně bezprostřední – nechtěl jsem zakrývat své emoce. Dodnes jsem přesvědčen, že psát se má rychle, aby člověk všechno ze sebe dostal dřív, než má čas o tom přemýšlet. Chtěl jsem dostat veškeré své vlastní niterné logice. Nechtěl jsem se přimknout k žádné skupině lidí na světě. Chtěl jsem být věrný vlastnímu rozhořčení. Z přínaležitosti k jakýmkoli sdružením jsem měl vždycky strach. Ne-

chci být demokrat, republikán, komunista nebo fašista – jen ve všem všudy Američan. Vždycky jsem chtěl být, pokud je to možné, sám sebou, zkoumat, co si myslím já, dostat to ze sebe ven a teprve pak o tom filozofovat. A poznat, co si vlastně myslím.

A tak jsem se najednou přistihl, že píšu rozhořčenou novelu, protože tehdy v roce 1950 jsem žil v době po skončení druhé světové války, kdy politika Spojených států procházela velmi těžkým obdobím. Měli jsme tu kuriózního senátora Josepha McCarthyho, který se nás snažil zastrašovat a budit v nás panickou hrůzu. Proto se v mém rozhořčení spojila kombinace řady věcí a to mě přimělo napsat zmíněný román. Když jsem ho dopsal a jeho krátkou verzi uveřejnil, období strachu v rámci našich politických dějin pořád ještě trvalo. I prezident Truman měl tehdy strach. Rozhodl jsem se, že by bylo dobré vytvořit delší verzi tohoto příběhu. V podobném rozmezí devíti či deseti dnů jsem sedl a připsal dalších patnáct, dvacet, pětadvacet tisíc slov vycházejících z týchž emocionálních pohnutek. Nebránil jsem se emocím, abych tak mohl dát průchod vši své vlastní pravdě, abych nesklouzl k žádné konkrétní skupině.

Psát román takovýmhle způsobem je obrovské dobrodružství – to především. Dílo se chce vyjádřit politicky, chce se vyjádřit esteticky, chce se vyjádřit o literatuře. Současně se chce vyjádřit k mnoha věcem duchovním. Ale jen v uzavřeném rámci emocí, to je velmi důležité. Jsem přesvědčen, že prvotní je čtenáře bavit, a pokud se přitom podaří někoho poučit, někoho ovlivnit, tím líp. Rozhodně nechci, aby mým východiskem bylo ovlivňování lidí. Nechci, aby mým prvotním záměrem bylo měnit svět způsobem, do kterého promítám sám sebe. To je cesta k vlastní zkáze. Z člověka se stává mentorský kazatel, což je nebezpečné a nudné – lidi tím nejspíš uspíte.

Takže místo abych se vydal touto cestou, mám a vždycky jsem měl rád dobrodružné příběhy, dobrodružné filmy, záhadné vraždy a dobrodružnou science fiction. Do kulís dějového napětí – jde přece o pronásledování a únik – proto zasazuji

všechno, co chci říct o době, v níž žiju, co v ní chci udělat a čemu bych chtěl zabránit, protože jsem ochránce věcí budoucích, ne jejich předpovídatel. A tak Montag, to jsem já pohybující se v budoucnosti s obavami, které mě občas přepadají. On má kuráž proto, že má vztek (já kurážný nejsem, mě jen při některých příležitostech vztek popadá). Postupně se setkává s dalšími lidmi, což jsem taky já – například Faber, který se v románu objeví až později, ten je Montagovým svědomím, jež k němu v noci promlouvá prostřednictvím mušličkového radia. Je to tak, to jsem opravdu skrývající se já – spisovatel, který se obává vyjít navenek a nezbyvá mu, než aby veškerou zábavu a veškeré ovlivňování světa uskutečňoval šeptáním do uší lidí. A to já myslím dělám. Jsem jako Faber, který lidem šeptá do ucha, jak se kdy a kde zachovat. Takže Faber je část mě. Když se to tak vezme, i velitel požárníků je zřejmě mou částí, potenciálně destruktivní, pokud bych já tomu, co je ve mně destruktivní, dovolil proniknout na povrch.

A tak tu máme Montaga pohybujícího se budoucností, pronásledovaného paliči knih, pokoušejícího se zachránit vzdělanost. Všechno se váže k tomu, čím jsem prošel v dětství. Jsem člověk vzdělávaný knihovnou, na žádné vyšší škole jsem nebyl. Po střední jsem denně začal chodit do knihovny a chodil jsem tam celých pět, deset, patnáct let. V knihovně jsem zahnízdil, tam jsem se narodil, tam jsem vyrostl. I mé knihy jsou plné knihoven, knihovníků, náruživých čtenářů a knihkupců. Moje láska ke knihám je proto tak silná, že jsem nakonec udělal – co vlastně? Napsal jsem knihu o člověku, který se do knih zamiloval. To je hodně neobvyklé – nejde o lásku na nějaké odlišné úrovni. Když po čase na základě knihy vznikl film, nebyla to love story, ale milostný příběh Montaga a jeho literatury. V dějinách světa je to myslím značně neobvyklé. Neřekl bych, že tu máme desítky spisovatelů, kteří napsali desítky knih o knihách, o knihovnách, o vzdělanosti, o tom, jak je cenná a jak ji musíme udržovat.

A konečně – jak jsem to celé nazval? Inu, v průběhu let všelijak. V jednu chvíli se to jmenovalo „Dlouho po půlnoci“. Nějakou dobu „Požárník“. Ani jedno, ani druhé se mi nelíbilo. A potom jsem si položil otázku: „Jakápak je asi teplota, při níž se knihy vznítí a hoří?“ Zavola jsem do Ústavu fyziky Kalifornské univerzity v Los Angeles, zavola jsem do Ústavu chemie. Nikde to nevěděli a nezdálo se, že by byl někdo schopen mi odpověď vyhledat. Nakonec jsem dostal spásnou myšlenku, zavola jsem hasičský záchranný sbor a řekl: „Spojte mě s velitelem.“ Spojili mě s velitelem sboru u nás v Los Angeles a já se zeptal: „Jaká musí být teplota, aby se papír vznítí a hořel?“ Odpověděl: „Moment, hned jsem zpátky.“ Vrátil se a řekl: „Je to Fahrenheit 451 stupňů.“ Okamžitě mě napadlo: „Skvělé.“ Absolutně skvělé. Perfektní! Jen jsem obrátil pořadí na 451 stupňů Fahrenheita a titul byl na světě. A jestli za pár let dojde k tomu, že začneme používat Celsia, budu hluboce zklamán.

Ray Bradbury, 1976

Převzato z autorova proslovu
ke zkrácené audioverzi románu v produkci Listening Library
*451 stupňů Fahrenheita – teplota,
při níž se papír vznítí a hoří...*

DAJÍ-LI VÁM NALINKOVANÝ PAPIR, PIŠTE NAPŘÍČ

JUAN RAMÓN JIMÉNEZ

ČÁST PRVNÍ

**OHNIŠTĚ
A SALAMANDR**

Byla to rozkoš – pálit.

Pozoroval s obzvláštní rozkoší, jak jsou předměty pohlcovány, jak věci černají a jak se mění. Když svíral v dlaních mozažnou trysku – toho obrovského hada, který plival na svět jedovatý petrolej –, krev mu bušila ve spáncích a jeho ruce byly rukama podivuhodného dirigenta řídícího veškeré symfonie žáru a ohně, v nichž mizí cáry a zuhelnatělé zbytky dějin. V očích pod helmou se symbolickým číslem 451, nasazenou na lhostejné hlavě, vzplál oranžový žár, když si představil, co bude následovat: stiskl zapalovač a dům se vzepjal ve žravých plamelech, které zbarvily večerní oblohu do červena, do žluta a do smolné černě. Kráčel obklopen rojem světlušek. A když poletujících, žářem zkroucené knihy umíraly u vchodu a na trávníku kolem domu, pocítil neodolatelnou chuť strčit do té žhnoucí pece klacek a na něm opékat pěnové bonbony, jak se to u ohníčků dělávalo. Knihy se ve víru jisker vznesly vzhůru a letěly pryč ve větru, který potemněl dýmem spáleniště.

Montag se zuřivě zašklebil, jako se šklebí každý, koho plameny ožehnou a donutí, aby couvl.

Věděl, že až se vrátí na požárnickou stanici a mrkne na sebe do zrcadla, bude vypadat jako kabaretní zpěvák pomazaný opáleným korkem. A později, až bude usínat, ucítí ve tmě, jak se mu svaly na tváři dosud stahují oním zuřivým šklebem. Pokud se pamatoval, ten úsměv ho neopouštěl, nikdy ho neopouštěl.

Pověsil helmu černou jako krovky brouka a vyleštil ji, pečlivě pověsil i ohnivzdornou vestu, vydatně se osprchoval a pak se s rukama v kapsách a pískaje si vydal horním patrem požárníkové stanice k poplachovému otvoru v podlaze a propadl dolů. V poslední chvíli, když už se zdálo, že dojde k neštěstí, vytáhl ruce z kapes a zabrzdil pád tím, že se chytil lesklé tyče. Sklouzl po ní, tyč zadrnčela a on se zastavil, paty pár centimetrů nad betonovou podlahou.

Vyšel z požárníkové stanice a kráčel půlnoční ulicí k podzemní dráze, kde tichý pneumatický vlak bezhlučně klouzal naolejovaným žlabem a pak ho se závanem teplého vzduchu vypustil do krémově vykachlíkované chodby, kterou stoupalo pohyblivé schodiště k povrchu.

Dal se schodištěm vynést na tichý noční vzduch a stále si hvízdal. Téměř zamyšleně zamířil k rohu ulice, ačkoli nepřemýšlel o ničem určitém. Ale než dospěl na roh, zpomalil chůzi – jakoby z neznáma přiletěl závan větru, jako by na něj někdo zavolal jménem.

Když se po několik posledních nocí vracel za svitu hvězd domů, měl pokaždé na tomto nároží velmi neurčitý pocit spojený s chodníkem. Cítil, že na něm až do poslední chvílky, než zahrnul za roh, někdo stál. Zdálo se, že ovzduší je zde prosceno zvláštním klidem, jako by tu potichu čekal někdo, kdo se chvíličku před jeho příchodem prostě změní v stín a nechá ho projít. To snad čich mu prozradil slaboučkou vůni, snad ucítil na hřbetě rukou a na tváři, že vzduch je teplejší právě na tomto místě, kde jej možná na zlomek okamžiku o několik stupňů ohřálo tělo člověka, který tam stál. Bylo to nepochopitelné. Pokaždé, když zabočil za roh, viděl jenom bílý nepoužívaný hrbolatý chodník, kde jedné noci jako by něco rychle mizelo přes trávník, dřív než to mohl rozpoznat nebo než mohl promluvit.

Dnes však zpomalil chůzi, téměř se zastavil. Mysl předběhla jeho kroky a chystala se obejít roh za něj, když tu jako by

zaslechl nepatrný šepot. Dýchá tam někdo? Nebo snad někdo, kdo tam tiše stojí a čeká, jenom objemem svého těla stlačuje vzduch?

Zahnul za roh.

Po chodníku zalitým světlem měsíce letělo podzimní listí, takže se zdálo, jako by dívka, která se pohybovala v jeho proudu, ujížděla vpřed, nechávala se pohybem větru a listí unášet. S hlavou skloněnou pozorovala své střevice brodící se ve zvržených listech. Měla útlu, mléčně bílou tvář a v ní výraz duchovního hladu, jenž vše s neúnavnou dychtivostí ohmatával. Zírala na všechno bledá překvapením; tmavé oči hleděly na svět tak soustředěně, že jim žádné hnutí neušlo. Měla na sobě bílé šaty a ty jemňounce šustily. Téměř se mu zdálo, že slyší, jak dívka při chůzi pohybuje rukama – a teď mizivě nepatrný zvuk, bělostné zachvění tváře, kterou k němu obrátila, když zjistila, že blízko ní stojí uprostřed chodníku muž a čeká.

V korunách stromů silně zahučelo, jak se z nich snášel jejich suchý déšť. Dívka se zastavila a zdálo se, že snad překvapením couvne, ale zatím zůstala stát a prohlížela si Montaga očima tak temnými a lesklými a živoucími, až si pomyslel, že řekl něco neobyčejně úžasného. Věděl však, že jen pohnul rty, aby ji pozdravil, a když si všiml, že jí učaroval salamandr na jeho rukávu a odznak s Fénixem na prsou, promluvil znovu.

„Už vím,“ řekl, „vy jste naše nová sousedka.“

„A vy jste určitě –“ pozdvihla oči ze symbolů jeho povolání „– požárník.“ Její hlas se vytrácel.

„Říkáte to nějak divně.“

„Poznala bych – poznala bych to se zavřenými očima,“ řekla pomalu.

„Co – pach petroleje? Moje žena si na něj pořád stěžuje,“ zasmál se. „Člověk se ho nikdy úplně nezbaví.“

„Ne, to nezbaví,“ řekla stísněně.

Cítil, že kolem něho obchází, převrací ho naruby, jemně jím třese a vydává mu věci z kapes, aniž se jedinkrát pohnula.

„Pro mě,“ řekl, protože mlčení trvalo už dlouho, „je petrolej jako voňavka.“

„Opravdu vám tak připadá?“

„Samozřejmě. Proč by ne?“

Dala si s odpovědí načas, aby o tom mohla přemýšlet. „Nevím.“ Otočila se k chodníku, který vedl k jejich domovům. „Nebude vám vadit, když půjdu s vámi? Já jsem Clarissa McClellanová.“

„Clarissa. Já jsem Guy Montag. Jen pojdte se mnou. Co se tu tak v noci potulujete? Kolik vám je?“

Šli po stříbřitém chodníku nocí, jíž vál vlahý i chladivý vítr, ve vzduchu slabounce voněly meruňky a jahody, on se rozhlédl kolem sebe a uvědomil si, že v téhle pokročilé roční době to není možné.

Byla tu jenom ta dívka. Šla teď s ním, v měsíčním světle svítila její tvář jako sníh a on věděl, že v hlavě převrací jeho otázky a přemýšlí, jak by mu na ně nejlépe odpověděla.

„Je mi sedmnáct a jsem cvok,“ řekla. „Můj strýček říká, že to jde jedno s druhým. Prý když se tě lidi budou ptát, kolik ti je, pověz jim, že sedmnáct a že jsi cvok. – Že se takhle v noci pěkně jde? Já ráda čichám k věcem a dívám se na ně a někdy zůstanu vzhůru a prochodím celou noc a dívám se na východ slunce.“

Šli dál a opět mlčeli, až konečně řekla zamyšleně: „Víte, já se vás vůbec nebojím.“

„Překvapilo ho to. „Proč byste se měla bát?“

„Tolik lidí se vás bojí. Myslím vás požárníků. Ale vy jste vlastně docela normální člověk...“

Spatřil v jejích očích sama sebe, zachyceného ve dvou zářících kapkách lesklé tekutiny, sama sebe, černého a maličkého, do všech podrobností, s rýhou kolem úst, se vším všudy, jako by její oči byly dva zázračné kousky jantaru a mohly ho oblit a nedotčeného uchovat. Její obličej, obrácený teď k němu, byl z křehkého mléčného skla a prosvítalo jím měkké nezhasína-

jší světlo. Nebylo to hysterické světlo elektrické žárovky, ale – co? Podivně příjemné, vzácné a lichotivé světlo svíčky. Kdysi dávno, ještě když byl malý, byla jednou v elektrárně porucha. Matka tehdy našla a rozsvítila poslední svíčku a na hodinku znovu objevili osvětlení, v němž prostor ztratil svoje nesmírné rozměry, schouli se útulně kolem nich a oni, matka a syn, v něm zůstali sami, změnění a doufající, že elektrárna ještě chvíli nebude fungovat...

A potom Clarissa McClellanová řekla:

„Můžu se vás na něco zeptat? Jak dlouho jste u požárníků?“

„Od dvaceti. Už deset let.“

„A přečtete si někdy některou z těch knih, které pálíte?“

Zasmál se. „To je protizákonné!“

„No, jasně.“

„Je to pěkná práce. V pondělí spálil Millayovou, ve středu Whitmana, v pátek Faulknera, spálit je na popel a potom spálit ten popel. To je naše oficiální stanovisko.“

Šli dál a dívka řekla: „Je to pravda, že kdysi dávno požárníci požáry hasili, místo aby je zakládali?“

„Ne, domy byly samozřejmě odjakživa ohnivzdorné.“

„To je divné. Jednou jsem slyšela, že kdysi dávno hořivaly domy nešťastnou náhodou a že lidi volali požárníky, aby plameny uhasili.“

Zasmál se.

Prudce k němu otočila hlavu. „Proč se smějete?“

„Já nevím.“ Znovu se rozesmál a pak se zarazil. „Proč se ptáte?“

„Smějete se, ačkoli jsem neřekla nic k smíchu, a hned mi odpovídáte. Ani na chvíli se nezamyslíte nad tím, co jsem se vás ptala.“

Zastavil se. „Vy jste ale divná,“ řekl a pohlédl na ni. „Zdvořilá moc nejste.“

„Nechtěla jsem vás urazit. Myslím, že jenom trochu moc pozoruju lidi.“

„No, a tohle pro vás nic neznamená?“ poklepal na číslo 451
příšité na uhlově černém rukávu.

„Ano,“ zašeptala. Přidala do kroku. „Díval jste se někdy na
tryskové automobily, jak se ženou tamhle po bulváru?“

„Zamlouváte, o čem jsme se bavili!“

„Někdy si myslím, že řidiči vůbec nevědí, jak vypadá tráva
nebo květiny, protože nikdy nejedou dost pomalu, aby je vidě-
li,“ řekla. „Kdyby člověk ukázal řidičovi zelenou šmouhu,
řekne: ‚Aha, to je tráva!‘ A růžovou šmouhu? ‚To je růžový
sad!‘ Bílé šmouhy jsou domy. Hnědé šmouhy jsou krávy. Strý-
ček jel jednou na dálnici pomalu. Jel šedesátkou a zavřeli ho
na dva dny. Nepřipadá vám to směšné a taky smutné?“

„Moc přemýšlíte,“ řekl Montag stísněně.

„Málokdy se dívám na telestěny a málokdy chodím na zá-
vody nebo do zábavních parků. Proto mám asi spoustu času na
bláznivé myšlenky. Viděl jste ty sedmdesát metrů dlouhé re-
klamní tabule venku za městem? Víte, že kdysi byly tabule je-
nom sedm metrů dlouhé? Jenže auta se začala hnát tak rychle,
že museli reklamy protáhnout, aby se daly přečíst.“

„To jsem nevěděl,“ úsečně se zasmál Montag.

„Vsadte se, že vím ještě něco, co vy nevíte. Ráno je na trávě
rosa.“

Najednou si nemohl vzpomenout, jestli tohle věděl nebo ne,
a to ho podráždilo.

„A když se dobře podíváte,“ ukázala na oblohu, „uvidíte na
měsíci muže.“

Už dávno se tam nepodíval.

Zbytek cesty ušli beze slova, ona zamyšlená, on v rdousi-
vé a nepříjemné zamlklosti na ni vrhal obviňující pohledy.
Když došli k jejímu domu, byla v něm rozsvícená všechna
světla.

„Co se děje?“ Montag zřídka kdy viděl v domě tolik světel.

„Nic, to jenom moje maminka, otec a strýček vysedávají
a hovoří. Je to skoro, jako když někdo chodí pěšky, jenomže je

to vzácnější. Strýčka zavřeli ještě jednou – neříkala jsem vám to už? – protože chodil pěšky. My jsme strašně zvláštní rodina.“

„Ale o čem pořád mluvíte?“

Zasmála se tomu. „Dobrou noc!“ Vykročila k domu. Potom, jako by si na něco vzpomněla, se vrátila a zvědavě a udiveně si ho prohlížela. „Jste šťastný?“ zeptala se.

„Co jestli jsem?“ zvolal.

Ale ona už byla pryč, odběhla v měsíčním svitu. Domovní dveře se neslyšně zavřely.

„Šťastný. Tak hloupě se ptát!“

Přestal se smát.

Vložil ruku do rukavicového otvoru domovních dveří, aby poznaly jeho dotyk. Domovní dveře se otevřely.

Samozřejmě že jsem šťastný. Co ji to napadlo? Nebo nejsem? zeptal se tichých pokojů. Stál a hleděl vzhůru na mřížku ventilátoru v hale a náhle si vzpomněl, že za mřížkou je něco schované, něco, co jako by pokukovalo dolů po něm. Rychle odvrátil zrak.

Podivná noc a podivné setkání! Nepamatoval se na nic podobného, vyjma jednoho odpoledne před rokem, kdy potkal v parku jakéhosi starce a dali se spolu do řeči...

Montag zatřásl hlavou. Zahleděl se na holou stěnu. Byla tam dívčina tvář, ve vzpomínce opravdu krásná, vlastně udivující. Měla obličej drobný jako ciferník malého budíčku, nejasně viditelný v temném pokoji uprostřed noci, když se člověk probudí, aby se podíval, kolik je, a spatří ciferník, který mu ukazuje hodinu a minutu a vteřinu v bělostném mlčení a svitu, jistota sama, která ví, co má říct o noci rychle ubíhající vstříc dalším temnotám, ale plynoucí též vstříc novému slunci.

„Co je?“ zeptal se Montag svého druhého já, toho idiota v jeho podvědomí, který se v něm časem pohnul a zablábolil, nezávislý na vůli, zvyku a vědomí.

Ohlédl se znovu na stěnu. Její tvář – podobala se zrcadlu.

Hloupost! Kolik zná člověk lidí, kteří odrážejí jeho vlastní světlo? Lidé jsou častěji – hledal přírovnání a našel je ve svém oboru – pochodněmi, které dohořívají, až zhasnou závanem větru. Jak zřídka přijme a zrcadlí obličej někoho jiného váš výraz, vaši vlastní, nejniternější, chvějící se myšlenku?

Ta dívka měla neuvěřitelnou schopnost vžít se do člověka; podobala se dychtivému divákovi v loutkovém divadle, vytušila každé zachvění očního víčka, každý pohyb ruky, každé škubnutí prstu ještě dřív, než k němu došlo. Jak dlouho spolu šli? Tři minuty? Pět? Teď mu ta doba připadala nesmírně dlouhá. Její postava na jevišti před ním byla obrovská a jaký stín vrhalo na stěnu její stíhlé tělo! Cítil, že kdyby ho zasvědilo oko, možná by zamrkala. A kdyby se mu lícní svaly nepatrně napjaly, zívla by dávno před ním.

Když teď o tom přemýšlím, napadlo ho, skoro se zdá, že na mě tam na ulici čekala – a tak pozdě v noci...

Otevřel dveře do ložnice.

Bylo mu, jako by po západu měsíce vcházel do studeného mramorového sálu mauzolea. Naprostá tma, ani náznak stříbrného světa venku, okna neprodyšně zavřená, komnata podobající se hrobce, kam nemůže proniknout jediný zvuk velkoměsta. Místnost nebyla prázdná.

Naslouchal.

Ve vzduchu jemný ševel jakoby víření moskytů, elektrický bzukot skryté vosy, stulené ve zvláštním růžovém teplém hnízdě. Bylo trošičku slyšet hudbu, téměř dokázal rozeznat melodii.

Cítil, že mu úsměv mizí, taje, skládá se a řadí do záhybů jako tučná kůže, jako hmota fantastické svíčky, která příliš dlouho hořela a hroutí se – teď ji někdo sfoukl. Tma. Nejsem šťastný. Nejsem šťastný. Říkal ta slova sám sobě. Uvědomil si, že to je pravý stav věcí. Nosil své štěstí jako škrabošku a ta dívka utekla se škraboškou přes trávník a nedalo se jít, zaklepat na její dveře a požádat, aby mu ji vrátila.

Nerozsvítil a představoval si, jak asi tenhle pokoj vypadá. Jeho žena leží na posteli, nepřikrytá a chladná jako socha na víku hrobky, oči připoutané ke stropu neviditelnými ocelovými nitěmi, nehybná. V uších drobné mušličky, miniaturní rádia pevně vtisknutá dovnitř, a elektronický oceán zvuku, hudby a hlasů a znovu hudby a hlasů se valí, bez ustání se valí k pobřeží její neusínající mysli. Pokoj byl vlastně prázdný. Každou noc sem dorazily vlny a unášely ji s obrovským přílivem zvuků, odplavovaly ji bezesnou nocí k ránu. V posledních dvou letech nebylo jediné noci, aby Mildred nevyplula na to moře, aby se do něho s radostí znovu neponořila.

V pokoji bylo chladno, ale přesto cítil, že nemůže dýchat. Nechtěl rozhrnout záclony a otevřít francouzská okna, protože nechtěl, aby do pokoje vniklo měsíční světlo. A tak s pocitem člověka, který se v nejbližší hodině zalkne nedostatkem vzduchu, šel po hmatu ke své rozestlané, oddělené, a proto chladné posteli.

Ještě než zakopl o předmět na podlaze, věděl, že o takový předmět zakopne. Byl to pocit podobný onomu pocitu, který zakusil, než zahrnul za roh a téměř porazil tu dívku. Jeho noha, vysílající před sebe vlnění, přijala signály malé překážky v cestě, jakmile se pohnula. Jeho noha koplá. Předmět slabě cinkl a ve tmě se odkutálel.

Montag stál ztuhlý jako sloup a v noci, která smazávala všechny obrysy, naslouchal bytosti na temné posteli. Dech vycházející z nozder byl tak lehký, že by rozechvěl pouze nejnepatrnější náznaky života: lísteček, černé pírkó, osamocený vlásek.

Pořád ještě si nepřál, aby sem vniklo světlo zvenčí. Vytáhl zapalovač, ucítil salamandra, vyrytého do stříbrné plošky, stiskl její...

Ve světle malého plamínku, který držel v ruce, na něj pohledly dva oblázky, dva bledé oblázky utopené v potůčku číré vody, nad níž ubíhal běh světa a nedotýkal se jich.

„Mildred!“

Její tvář byla jako zasněžený ostrov, na který se mohl snést déšť, ale ona by ho neucítila; mohly jej zakrýt mraky svými letícími stíny, ale ona by je nepostřehla. Pro ni zněl jen zpěv titěrných vosiček v ucpaných uších, oči měla skelné, dech pronikal jemně, neslyšně sem a tam jejími nozdrami a jí bylo jedno, zda vchází nebo vychází, vychází nebo vchází.

Předmět, který předtím odkopl, se teď zablýštl u jeho postele. Skleněná lahvička od prášků na spaní, v níž bylo ještě před několika hodinami třicet tabletek a která teď ležela bez kloboučku a prázdná ve světle tenkého plamínku.

Jak tu stál, obloha nad domem zaječela. Ozval se strašlivý zvuk, jako by se něco trhalo, jako by obří ruce roztrhly po niti tisíc mil černého plátna. Montagovi ten zvuk drásavě projel tělem. Cítil, že mu protíná hrud' a štěpí ji na dvě části. Přelétávaly nad ním tryskové bombardéry, přelétávaly jeden druhý, jeden druhý, jeden druhý, šest, devět, dvanáct – a ještě jeden a ještě jeden a ještě jeden a další a další a další –, všechen jekot hrůzy zastaly za něho. Otevřel ústa a nechal jimi proudit řev letadel dovnitř a ven mezi obnaženými zuby. Dům se otřásl. Plamínek v jeho dlani uhasl. Oblázky zmizely. Cítil, jak mu ruka vyletěla k telefonu.

Tryskové bombardéry odlétly. Uvědomil si, že se jeho rty pohybují, že se téměř dotýkají mikrofonu. „První pomoc.“ Strašlivý šepot.

Uvažoval, že řev černých tryskových letadel zřejmě rozdrtil hvězdy na prach, který do rána přikryje zemi jako podivný sníh. Taková bláznivá myšlenka ho napadla, jak tam stál, chvěl se ve tmě a jeho rty se samovolně pohybovaly.

Měli takový přístroj. Vlastně měli přístroje dva. Jeden sklouzl člověku do žaludku jako černá kobra do studny plné ozvěn a hledal tam kdejakou kaluž hnilobné vody a všechnu zahnívající minulost, která se tam nastřádala. Vypil i zelený sliz,

který postupně vykvasil na hladinu. Vypil však také tu tmou? Vysál všechnu krev, který tam léta nashromáždila? Živil se tiše a jen občas vydal zvuk prozrazující, že jej něco ucpalo nebo že saje naprázdno. Přístroj měl Oko. Když si lhostejný obsluhující technik nasadil zvláštní optickou kuklu, mohl se podívat do duše člověku, jemuž pumpoval žaludek. Co vidělo to Oko? O tom se nevyjádřil. Viděl, ale neviděl, co vidělo Oko. Celá záležitost se značně podobala kopání kanálu na dvorku. Žena na lůžku nebyla ničím jiným než vrstvou tvrdého mramoru, k níž se provrtali. Ale co na tom, dělejte, vrtejte hloub, vypláchněte tu prázdnotu, jestli pulzace sajícího hada může něco takového vyplavit ven. Technik stál u přístroje a kouřil cigaretu. Druhý přístroj rovněž pracoval.

Druhý přístroj obsluhoval stejně nezúčastněný chlapík v nezašpinitelné červenohnědé kombinéze. Tenhle přístroj vypumpoval z člověka všechnu krev a nahradil ji čerstvou krví a sérem.

„Musej se vyčistit tak i tak,“ řekl ten, co stál nad tichou ženou. „Nemá cenu vypláchnout žaludek, když se nevyčistí krev. Necháte to svinstvo v krvi a krev vám buší do mozku jako paličkou, bum, pár tisíc ran a mozek prostě vyplivne, je po něm.“

„Mlčte!“ řekl Montag.

„Já jen že –“ namítl technik.

„Jste hotovi?“ zeptal se Montag.

Pevně utáhli kohoutky přístrojů. „Hotovo.“ Montagova podrážděnost se jich vůbec nedotkla. Stáli, cigaretový dým se jim vinul okolo nosu a očí, ale ani nemrkli, ani neuhnuli pohledem. „Máte to za pět kilo.“

„Tak poslyšte – za prvé, proč mi neřeknete, jestli se z toho dostane?“

„Samo že bude fit. Všechno svinstvo máme tady v tom kufuru, už na ni nemůže. Jak jsem řek, starou vypumpujete, novou napustíte a jste fit.“

„Vy nejste ani jeden, ani druhý doktor. Proč nepošlou s první pomocí doktora?“

„To tak!“ Cigareta přilepená na rtu technika se vztyčila. „Takovýchhle případů máme devět nebo deset za noc. Je to pár let, co se začaly tak množit, že na ně vymysleli tyhle speciální mašiny. Ta optická čočka, to je novinka, ale všechno ostatní je už starej krám. Na takovýchhle případy nepotřebujete doktora. Na to potřebujete dva šikovní řemeslníky a za půl hodiny je to zlikvidovaný. A hele,“ otočil se k odchodu, „musíme o dům dál. Můj otofon už zas volá S. O. S. Deset bloků odtud. Taky si tam někdo přihnul ze skleničky s prášky. Kdybyste nás zase potřeboval, stačí zavolat. A ji nechte v klidu. Dali jsme jí antisedativum. Až se vzbudí, bude mít hlad. Buďte zdrav!“

A muži s cigaretami v tenkých rtech, muži s očima útočných zmijí sebrali svůj náklad přístrojů a hadic, kufr s tekutou melancholií a s temnou lepkavou kaší bezejmenné látky a beze spěchu vyšli ze dveří.

Montag klesl do křesla a zahleděl se na tu ženu. Oči měla přivřená a on k ní natáhl ruku, aby na dlani ucítil její teplý dech.

„Mildred,“ řekl po chvíli.

V duchu uvažoval: je nás příliš mnoho. Jsou nás miliardy a to je příliš mnoho. Nikdo nikoho nezná. Přijdou cizí lidi a zmocní se vás. Přijdou cizí lidi a vyrvou vám srdce. Přijdou cizí lidi a vypumpují vám krev. Panebože, kdo byli ti chlapi? V životě jsem je neviděl!

Uplynula půlhodina.

Ta žena měla novou krev a zdálo se, že ji to obnovilo celou. Tváře jí zružověly, rty měla svěží a sytě červené, hebké a klidné. Měla krev někoho jiného. Kéž by taky měla tělo, mozek a paměť někoho jiného. Kdyby tak byli mohli vzít do čistírny její mysl a vyndat věci z kapes, všechno napařit a vyčistit a vyžehlit a ráno přinést zpátky. Kdyby tak...